

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și strălănătate:

Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napolază.

Cum putem comunica cu priso- nieri noștri de războiu din Rusia și Serbia?

— O scrisoare a dlui deputat Dr. T. Mihali. —

Prinim din partea dlui deputat dr. T. Mihali următoarea scrisoare, asupra căreia atragem atenția mai ales a intelectualilor noștri pentru de a o aduce și ei la cunoștința tuturor acelor pe cari îi interesează și cari nu pot avea cunoștință despre aceasta din coloanele ziarului nostru:

„Am fost recercat din partea multor familii, ca prin intervenția factorilor competenți din România să câștig știri despre soarta iubitelor lor, cari în actualul războiu au ajuns pe câmpul de luptă prizonieri în Rusia ori în Serbia, și dela cari cei de acasă n'au primit până acum nici o știre.

Apresiasi durerea și îngrijorarea celor interesați, m'am simțit îndemnat să merg la București, unde în cursul mai multor zile de rând am convorbit cu factorii cei mai competenți asupra acestei chestii din toate punctele de vedere. La aceste desbateri a luat parte și un reprezentant al „Crucei roșii” din Budapesta.

Rezultatul acestor desbateri este că „Crucea Roșie” din București, care stă sub președinția dlui Al. Marghiloman, fost ministru, a luat asupra sa sarcina să sondeze atât în Rusia cât și în Serbia, locul unde se află internați prizonierii respectivi. Rezultatul demersului său „Crucea Roșie” din București îl va comunica „Crucei Roșii” din Budapesta, iar aceasta va înștiința prin „Crucea Roșie” din București și „Crucea Roșie” din Budapesta va avea să înștiințeze prin „Crucea Roșie” din București familiile interesate din Rusia și Serbia despre locul unde sunt internați, ca prizonieri fiii lor pe teritoriul monarhiei austro-ungare.

Așadar familiile interesate din țara noastră, cari au fii prizonieri în Rusia ori Serbia, să se adreseze direct către „CRUCEA ROȘIE” (VÖ-

RÖS KERESZT EGYLET) DIN BUDAPESTA, comunicând exact numele și rangul prizonierului, precum și alte date și împrejurări menite a înlesni căutarea și găsierea lor. Datele acestea „Crucea Roșie” din Budapesta le va comunica apoi „Crucei Roșii” din București care va face sondarea în țările amintite cu toate mijloacele de cari dispune.

Trimiterea ajutoarelor bănești o va mijloci banca „Marmaros-Blank” din București care bancă are legături financiare în Rusia și Serbia.

Dej, în 20 Februarie n. 1915.

Dr. T. MIHALI.

Ceasul de cumpănă și ceasul socotelilor.

București, 20 Febr.

Oamenii mici apar în toate împrejurările. Pe omul mic nimic nu-l reține, nimic nu-i dă măsura vorbeii și a faptei, nimic nu-i instilă cel mai elementar sentiment de pudoare și de răspundere față de anumite interese ce se ridică pe deasupra minusculei lui ființe.

Și în împrejurările de acum, când țara se găsește în cea mai gravă clipă a desvoitărei ei istorice, puzderia oamenilor mici s'a ridicat ca pleava la băutul porumbului.

În viața noastră politică sunt oameni cari cred că și astăzi trebuie să se mai facă politica nenorocită care de patru zeci de ani tulbură și viciază organismul politic și social al acestei țări: politica de invective și de resentimente personale, politica cea meschină din preocupările căreia dispăre orice respect de personalitatea adversarului și orice grijă de interesele generale.

Astăzi când toți trebuie să facem zid pentru apărarea celor mai vitale interese ale neamului și când ni se poate impune cea mai grea datorie pe care istoria o cere unui neam, se mai găsesc bărbați politici cari să reediteze sistemele de luptă cari pătează viața publică a unei țări.

În întâmpinarea unei crize ca cea prin care trecem acum, gândul și nădejdea tuturor se îndreaptă spre forța și vitejia ostașilor noștri; dar poate tot atât de hotărâtoare ca și forța aceasta supremă, este forța solidarității naționale și a ordinii morale, fără de care isbânda întregă e cu neputință.

De aceea nimic nu poate să sdruncine această solidaritate, nimic nu poate să tulbure această ordine morală, fără a se împuțina rezerva de forță necesară pentru triumful cauzei naționale.

Nu e timpul de a se face acum educația acelor cari nesocotesc aceste principii esențiale și elementare datoriei cetățenești.

Cu înțelepciunea celor cari dețin astăzi destinele României, cu puterea de viață a acestui neam și cu sprijinul unei opinii publice cuminte, vom reuși să înfruntăm cu succes greutățile prin care trecem.

Și după ce primejdia va fi trecut, atunci după ceasul de cumpănă, va veni și ceasul socotelilor. Atunci se vor demasca patrioții de carnaval, atunci vor apărea în scenă acei cari au liptat împotriva adevăratelor interese naționale.

Războiul dela 1369—1370.

între

Ludovic I. regele Ungariei și Vladislav Basarab Domnul Țării românești.

De Nic. Densușianu.

(Urmare). (6).

VI.

Situațiunea militară pe câmpul de războiu era acum pe cât se poate de lămurită și favorabilă.

Armata dela Dunăre a regelui Ludovic înfrântă, împrăștiată și alungată, iar cea din Transilvania distrusă, Vladislav, ca învingător, se folosește acum de succesul armelor sale și în puterea iernii, trece Dunărea pe ghiată în Bulgaria, atacă Vidinul, alungă mica garnizoană ungurească, ce se mai afla aci, cuprinde cetatea și întreg Bănatul Vidinului¹⁾.

În timpurile aceste, teritoriul administrativ al cetății Vidinului cuprindea aproape jumătate din Bulgaria dela Dunăre. Dobrogea nu făcea parte din Bulgaria²⁾.

¹⁾ Engel, Gesch. d. Bulg. p. 463. — Sincal, Chronica Românilor III, anul 1369. — Hașdeu, Etym. m. Rom. IV, p. CCXXV. — Jirecek, Gesch. d. Bulgaren, p. 328.

²⁾ Pe carta lui Homannus, publicată la Norimberga în a doua jumătate a sec. XVII-lea, sangiacul Vidinului cuprinde la apus întreaga valea Timocului, iar la răsărit se întinde până la Nicopole.

Aceasta extensiune a Bulgariei de apus, rezultă și din împrejurarea, că regele Ludovic numise aci în anul 1365 un ban ca guvernator.

Despre cucerirea Vidinului de către Vladislav, voivodul Țării românești, se face amintire și în Analele Călugărilor minorității.

În anul 1365, regele Ludovic, după ce ocupase Vidinul, cere dela Papa Urban V, ca să-i trimită aci cel puțin 2000 de călugări Franciscani, o armată întreagă de misionari, pentru convertirea la catolicism a locuitorilor din regiunile aceste. S'au trimis însă numai 8 minorități din Bosnia, despre cari actele oficiale spun, că în curs de 50 zile au convertit la credința catolică 200.000 de suflete, a treia parte din Bulgaria de apus. Boieri, țărani, bătrâni, tineri, femei, fete, călugări preoți, bogomili, au fost botezați de nou.

Ce fel de convertire a fost aceasta, de ce mijloace s'au folosit acești misionari, ajutați de teroarea garnizoanelor ungurești, este ușor de priceput.

Când însă voivodul Vladislav, trecu cu armata sa Dunărea în 1369, atunci acești oameni, convertiți cu sâla, alergară cu bucurie înainte, să-i deschidă porțile cetății și cu toții se întoar-

lă cuprinde la apus întreaga valea Timocului, iar la răsărit se întinde până la Nicopole.

seră iarăș la credința și la cultul strămoșesc³⁾. Iar preoții ortodoxi, cari în timpul ocupațiunii ungurești au fost persecutați cu toată severitatea, acuzați și tratați ca vagabonzi, ați și pseudocreștini, chemară acum la răspundere înaintea unui tribunal bisericesc pe călugării minorității din Vidin, cari îi turburase așa mult în conștiința sufletelor sale și în liberul exercitiu al religiunii lor.

Reproducem aici următoarea notiță din Analele călugărilor minorității, fiindcă în această expunere aflăm și unele date importante istorice despre ocuparea Vidinului prin voivodul Vladislav.

„În anul acesta (1369)”, — ne spune Analele Minorității, — „în ziua de 12 Februarie, au suferit în Bulgaria, în orasul Vidinului, moarte de martiri 5 frați călugări, bărbați foarte buni și

³⁾ Hașdeu, Etym. m. Rom. IV, p. CCXXVI: Ne fiind tunuri din nici o parte, nici de cealaltă, luarea unei cetăți atât de puternice (ca Vidinul) s'ar fi trăgănat mult timp, dacă prin trădare (?) Bulgarii nu s'ar fi grăbit a deschide porțile. Patru sute Unguri și vreo sasezeci de Genovezi au scăpat din oraș și au reușit a se adăposti în două fortărețe deosebite, unde Vladislav Vodă s'a mulțumit de a-i înconjura, iar pe câți din garnizoană prinsese, i-a trimis pe toți sub pază la Calafat.

Numărul poporal pe 1 an 4. cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 an 2 cor

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna SCROAFA, comitatul Hunedoarei, pe câmpul de războiu.

Theodor Halmăgeian, sergent
 Nicolae Benea, (rănit)
 Tanase Groza, are 4 copii
 Moise Benea, caporal, are 1 copil
 Petru Vasii, are 1 copil
 Benea Petru Gliza
 Benea Mose I. Simian, sergent
 Benea Tanase I. Gherasim, are 1 copil
 Benea Aron, (rănit)
 10 Trifu Benea, (rănit)
 Păscău Ion, caporal, are 3 copii, (rănit)
 Petaru Benea a Flori, are 4 copii
 Mihoc Aron, are 1 copil
 Postenin Benea, are 4 copii
 Romulus Benea, (rănit)
 Matfei Benea, are 2 copii
 Adam Florea, caporal, are 3 copii
 Stefan Pavel I. Simion, are 1 copil
 Trifu Benea I. Moise
 20 Nicolae Benea I. Samson, (prins)
 Nicolae Raica, are 3 copii
 Adam Benea I. Simion, are 1 copil
 Aron Ștefan
 Nicolae Mihoc

Adam Benea I. Mărian, are 2 copii
 Mihai Benea
 Aron Benea I. Nicolae, are 2 copii
 Ioan Benea I. Lazar
 Aron Benea I. Solomon
 30 Ioan Benea I. Solomon, (rănit)
 Ioan Ștefan I. Petru, are 3 copii
 Petru Faur
 Moise Ștefan
 Benea Ioan, năcăjitu, are 1 copil
 Benea Ioan I. Petru, are 4 copii
 Romulus Benea I. Nicolae
 Trii Benea I. Gheorgău
 Rusalin Nan, are 4 copii
 Ioan Groza
 40 Tanase Benea I. Mihai, are 2 copii
 Aron Ștefan I. Ioan, are 1 copil
 Moise Crișan, are 2 copii

Comuna constă numai din 100 familii, cu 460 suflete și sunt mobilizați 42 de inși, și la asentațiile ce urmează vor mai fi asentați.

Comunicat prin: Gavriil Simedrea, preot gr. ort. rom.

Din carnetul unui ofițer de cazaci.

De Roda-Roda.

Dăunăzi mă cugetam la lupta dela *Krasnik* și cu deosebire la atacul dat la *Polichna* de reg. 76 de infanterie din *Oedenburg*. Colonelul nostru *Boeriu* risipi atunci cu *trei batalioane* pe inamicul de trei sau de cinci ori mai numeros. Atacul celor din *Oedenburg*, scriam eu, a fost atât de impetuos, încât Rușii credeau că au de a face cu o întreagă diviziune.

Aici mai dau un fragment din carnetul unui ofițer de cazaci, căzut la *Krasnik*.

Carnetul arată apriat greșeala inamicului în ce privește forțele noastre. Tot atunci Rușii credeau, că și pierderile noastre sunt cu mult mai mari. În cele următoare voi încerca să traduc cât mai fidel fragmentul de carnet.

Înainte de toate însă trebuie să spun, că *Bychava* e un sat la 25 klm. spre sud de *Lublin*. Celelalte localități, amintite în carnet, se pot afla cu

ușurință pe hartă. Toate se află între *Bychava* și *San. Lava* (*Kasatschaja lava*) e o formațiune de atac, proprie cazacilor și care azi e întrebuințată de toată cavaleria rusească, un fel de linie de atac de călăreți. O puternică rezervă închisă urmează primei linii, „*majak*”. *Stanizele* sunt coloniile de cazaci. Și acum textul:

În 16 August, 3 ore dimineața, sosim în *Lublin*; la 3 d. a. detașamentul trebuia să plece la *Bychava*, ca să fie împărțit la divizia 45 de infanterie.

În *Bychava* am sosit la 10 seara. Vești nu tocmai îmbucurătoare: Trupele noastre nici nu se aflau aici. De dimineața însă se arătase o patrulă austriacă. Cazacii din regimentul 9 îi atacaseră și prinseră un austriac. Cu toate acestea ne-am decis să intrăm în localitate și să petrecem noaptea acolo. Până să ne stabilim și să ne punem străji, bătu miezul nopții. Într'aceea sosi și statul major precum și regimentul de infanterie 178. Infanteria se asigură contra dușmanului.

Șeful statului major veni imediat la noi, ne clarifică asupra situației și luă dispozițiuni pentru ziua

de o conduită exemplară, dintre cari 3 erau preoți și 2 mireni, ale căror nume erau: *Antonie Saxo* (*Sasul*), *Grigorie* din orașul *Trau* (în *Dalmația*), *Nicolae* *Hungarus*, *Toma* din *Fulgina* (*Italia*) și *Ladislau* *Hungarus*. Aceștia, dimpreună cu alți cinci soți ai lor, predicau aci neconținut credința catolică și o apărau în contra preoților și călugărilor schismatici, încă din anul, când regele *Ludovic* subjugase *Bulgaria*; însă *Basarab* *Regele schismatic*¹⁾, care petrecea dincoace de *Dunăre* (în *Bulgaria*), cucerind *Vidinul* prin trădare, cinci frați (călugări) au fost prinși în timpul când el năvălise asupra *Vidinului*, iar soții lor au fugit în cele două fortărețe, pe cari le construise aici regele *Ludovic*. În timpul primului atac, unul dintre frați a fost ucis, iar ceilalți au fost duși înaintea *Tiranului Basarab* și provocați de către călugări la dispută teologică. Acești schismatici însă fiind aduși în confuziune prin răspunsurile și argumentele cele solide ale *Fraților*, rugară pe *Tiran* să-i pedepsească cu moarte. Însă el, ocupat cu prădarea și stabilirea domniei sale asupra cetății nu luă nici o hotărâre. Atunci rivalii lor, preoții schismatici, i luară în mijlocul unei mulțimi armate și-i du-

seră afară de oraș, la malul *Dunării*, unde-i și executară²⁾.

Vladislav așa dar puse capăt domniei unguerești peste partea de apus a *Bulgăriei*. Ea a fost numai o ocupațiune efemeră.

Aceasta o recunoaște și istoricul german *Engel*, când scrie, că: „regele *Ludovic* cucerește *Vidinul*, voește să convertească la credința catolică *Bulgaria*, dar pierde ținuturile cucerite la *Vladislav*, voivodul *Țării românești*”³⁾.

Vladislav, după cum spune *Analele călugărilor minorii*, ocupase *Vidinul* pentru sine, „*Ille vero... stabilendae suo sub imperio urbi magis intentus*”.

Poezia populară a *Sârbilor* ne înfățișează de asemenea pe *Vladislav* ca *Voivod al Vidinului*, ca un domn, care ar fi avut și o reședință acolo: „*În orașul cel alb al Vidinului a fost (a domnit) bătrânul Vladislav*, iar în *Țara românească Radul Caravlahul* (fratele său)”⁴⁾.

Este un fapt pozitiv istoric, că *Basarabii*, pe baza unor drepturi antice au stăpânit în diferite timpuri o mare parte a *Bulgăriei*.

Astfel *Mircea* cel bătrân într'un hrisov al său din anul 1399, se intitulează:

Autocrat Ion Mircea, Mare Voivod, Domn din mila lui Dumnezeu, stăpânind și cărmuind

¹⁾ Waddingus, *Annales Minorum*, Tom. VII (ed. 1733) p. 215: capta urbe *Bindim* a *Bassarath Rege schismatico*, qui citra *Danubium*, ad cuius ripam, civitas extracta, commorabatur, in ipsa irruptione hi quinque fratres capti sunt.

²⁾ Engel, *Gesch. d. Bulgaren in Moesien*, in *Allg. Gesch.* 49 Th. p. 460.

³⁾ Hașdeu, *Ety. m. Rom.* IV. p. CCXXV.

următoare. Dimineața aveam să trimitem 4 patrule, din cari una de ofițeri. Noi suntem 3 ofițeri și deoarece calul meu e bolnav, am rămas și la 3 m'amus la culcare.

17 August. La 5 dimineața am fost treziți de împuscături groaznice. Pușca aproape întreg regimentul. Pe stradă aflară următoarele:

O patrulă austriacă apăruse în apropierea localității și trimisese 3 călăreți în sat, ca să ștircească dacă în sat se aflau Ruși. Când călăreții se arătară în localitate, infanteria deschise un foc viu, dar fără rezultat. Două din nenumăratele pușcături nimeriseră și răniră doi cai; călăreții se refugiară în pădure.

Imediat după aceea sosiră din toate părțile patrule dușmane de 10—15 oameni, pe când patrulele noastre erau numai din câte 9 oameni. Trei din patrulele noastre scăpară cu bine; ce e mai mult una din ele alungă o patrulă austriacă; a patra trebuia să ceară întărire, căci îi era imposibil, să pătrundă cu 9 călăreți prin lanțul patrelor dușmane. Patrulele noastre au fost trimise pentru 24 de ore.

Până seara a fost liniște. Infanteria își puse străjile ei de câmp la două verste depărtare înaintea localității. Una din patrulele noastre dădu peste o jumătate de escadron inimic și, prefăcându-se că e cuprinsă de groază, se retrase. Jumătatea de escadron începu să urmărească pe cazaci, cari atraseră pe inimic spre infanteria noastră. Rezultatul: un ofițer austriac căzut, mai mulți soldați răniți și prinși.

18 August. Patrulele de subofițeri au dat numai de patrule dușmane; forțele principale dușmane trebuie să sunt mai departe. Patrula de ofițeri încă nu s'a întors, ceea ce ne neliniștește mult.

Dimineața sotnia noastră a fost trimisă în întâmpinarea artileriei. Am întâlnit-o la opt verste înaintea *Bychavei*. Am ajuns cu bine. Pe înălțimea dela *Bychava* am văzut o patrulă austriacă, care s'a depărtat în grabă.

Cazacii începură să se teamă de propria lor infanterie aproape mai mult decât de infanteria dușmană. Astăzi un trist eveniment la avantposturi: cazacii împărțiți la avantposturi fuseseră trimiși în recunoaștere și când ei se întorceau în „*lava*”, infanteria începu să verse foc asupra lor. Ea credea, că cazacii sunt inimici, cu toate că uniformele noastre se deosebesc foarte mult de cele ale inamicului. Noi purtăm „*Kaki*”, iar Austriacii o stofă albăstrie, caii lor au coada scurtă, pe când caii cazacilor sunt cu cozile până în pământ. Au pierdut aici un om, care a fost rănit la mână, și un cal a căzut. Aceasta s'a întâmplat pe la amiază.

Cazacii au adus cu ei câțiva cai de-ai Austriacilor. Au fost însă atât de proști și i-au predat statului major, de unde nici vorbă să-i mai vezi. Ce pagubă! Ce mult aș fi ființat să am un cal austriac. Caii Austriacilor nu sunt cai răi.

Spre seară s'a arătat un aeroplan austriac și a fost primit cu un foc viu — fără rezultat însă, căci era departe. În același timp apărură și aeroplanul nostru și tocmai era pregătit să atace pe cel austriac, când ai noștri deschiseră focul și asupra lui. Împuscăturile ace-

Țara ungro-română și țărele de peste Carpați și ambe țărmurile Dunării până la Ocean (Marea neagră) și proprietar al *Silistrei*⁷⁾.

Despre domnia lui *Mircea* asupra *Bulgăriei* de apus la anul 1392, scrie și *Engel*:

„*Sistovul, Vidinul și alte locuri* întărite, pe cari le stăpânea voivodul român (acum *Mircea*) mai rezistau încă sultanului *Baiazet*”⁸⁾.

Cronicarul român *Miron Costin*, care în calitate de mare logofăt văzuse mul de hrisoave vechi domnești, scria și dânsul pe la anul 1684 următoarele:

„*Giurgiu și Brăila* sunt eterne suveniruri ale acelor *Domni munivești Basarabi*, cari stăpâniseră o parte a *Bulgăriei*”⁹⁾.

În fine, mai reproducem aici următoarea schiță de pe harta lui *Seb. Münster* din a. 1550¹⁰⁾, ce ne înfățișează *Bulgaria de apus*, dintre *Serbia* (*Rätzen*) și *Bulgaria de mijloc* sau dela *Târnova*, ca un teritoriu ce aparținea *Țării românești* (*Walachy*).

Fântânile istorice și hartografice, pe baza cărora a fost alcătuită această hartă, sunt evident mai vechi.

⁷⁾ Hașdeu, *Archiva* ist. I 1. 97.

⁸⁾ Engel, *Gesch. d. Bulgaren*, p. 465.

⁹⁾ *Opisanie Moldawskiej i Muntanskiej ziemi* (la *Călniceanu*, *Cronicele României*, III, 497).

¹⁰⁾ *Seb. Munsterus*, *Cosmographia universalis* (Bașilea, 1550), charta a II-a.

stea însă avură fu silit să se reîntoarse departe liniștit.

19 August. Patru

trula de ofițeri. D

Un soldat, care

car cu munițiune,

trulă austriacă, c

fi atacat transpor

plec într'acolo cu

n'am aflat. Se vo

seră nevătămate

20 August. Azi

trula de ofițeri c

sănătos. Dușmani

se explica așa, c

rămas în recunoa

ore.

Dimineața un

căciulă și găfânc

turăm alege cu

cele din urmă îns

tului său au înop

de infanteria noa

cii și nimiciră an

Știrea această

înainte cu câteva

din partea aceea

liniște deplină. U

ria noastră ce

vân o întreaga

care ajunsese în

buie să se fi întă

prinsesem vre-o

mulți fără frân.

cături, se desfăc

toate părțile, or

crezură că sunt

21 August. As

25 verste spre s

cum din mai mu

numai 6 au serv

calnici dela pes

nu au servit. Pe

mică idee despr

buie să-i corigi:

când nou lungă

din nou se răta

striacilor.

Aproape de

nu am întâlnit

cum trebuia să r

rece în localitat

călărit înapoi v

în casa unui pă

Ce popor ci

nu cu gândul, c

ment pot da na

asa, ca și când

cvartirul de no

Cu luarea

boiul Țării rom

70 se încheia

Armatele

rios misiunea

Cele două

sfârmate, iar

boiu au fost

rele:

Vladislav,

și mai depart

până la Cara

Nu aflăm

tea lui Vladis

titlul de „Ba

există vre-un

meridionale

Almașul, Ilaa

acesta sub ac

De aseme

nea *Făgărăș*

În anul 1

Voivoda Tra

Dux novae

Pe o hart

biului, adecă

chia transi(

¹¹⁾ *Fridwald*

Jér, Cod. dipl.

stea însă avură mai bun efect. Căci aviatorul nostru fu silit să se reîntoarcă, în timp ce Austriacul sbură mai departe liniștit.

19 August. Patrulele de ieri au sosit — afară de patrula de ofițeri. Despre aceasta nici o știre.

Un soldat, care însoțea patru cară de proviant și un car cu munițiune, sosi în grabă aducând știrea, că o patrulă austriacă, constatătoare din vre-o 14 oameni, ar fi atacat transportul. Eu am primit imediat ordinul să plec într'acolo cu 20 cazaci, dar nici urmă de Austriaci n'am aflat. Se vor fi refugiat în pădure. Carăle ajunseră nevătămate la Bychava.

20 August. Azi dimineață în sfârșit s'a reîntors și patrula de ofițeri cu stegarul Pudanow. El trăiește și e sănătos. Dușmani n'a zărit. Absența sa îndelungată e a se explica așa, că a înțeles greșit ordinul: stegarul a rămas în recunoaștere 3 zile și 3 nopți, în loc de 24 de ore.

Dimineața un cazac din reg. 32, năvăli spre noi, fără căciulă și găfâind de groază. Din vorbele lui nu ne puturăm alege cu nimic: când spunea una, când alta. În cele din urmă însă pricepui, că două sotnii ale regimentului său au înnoptat în pădure, la dreapta și la stânga de infanteria noastră. Peste noapte apoi veniră Austriacii și nimiciră ambele sotnii.

Știrea aceasta s'a dovedit absolut falsă, căci numai înainte cu câteva minute stegarul nostru sosise tocmai din partea aceea și, cum spunea el, acolo domnea o liniște deplină. Undeva în apropiere infanteria și artileria noastră ce e mai mult ar fi bătut sdravăn o întreagă brigadă de cavalerie înlincă, care ajunsese în mocirlă. Și cu toate acestea trebuie să se fi întâmplat ceva cu cele două sotnii, căci noi prinserăm vre-o 30 de cai căzăcești, din cari cei mai mulți fără frâu. Cu siguranță caii se speriaseră de pușcături, se desfăcură din legăturile lor și o luară toți în toate părțile, orbește, iar cazacii noștri, în așteptarea lor, crezură că sunt atacați și o luară la fugă.

21 August. Astăzi plec ca ecleror la Zdzilowice, 20—25 verste spre sud dela Bychava. Patrulele constau acum din mai mulți oameni. Din cei 22 de călăreți ai mei, numai 6 au servit la regiment, ceilalți sunt oameni locnici dela pescării, iar jumătate din ei peste tot nici nu au servit. Pe câmp e greu cu ei. N'au nici cea mai mică idee despre serviciul de ecleraj și continuu trebuie să-i corigii: Când călăresc într'o linie prea extinsă, când unul lângă altul, apoi pleacă, Dzeu știe în ce parte, din nou se rătăcesc câte unul și cade în mâinile Austriacilor.

Aproape de 6 ore am ajuns în Zdzilowice. Pe drum nu am întâlnit pe nimeni. Nici chiar în Zdzilowice. Acum trebuia să ne îngrijim de cvartir de noapte și deoarece în localitate nu se afla ceva de dai-Doamne, am călărit înapoi vre-o 8—10 verste și ne-am învartirat în casa unui pădurar.

Ce popor ciudat acești cazaci! Ei nu se pot obișnui cu gândul, că sunt în războiu și că în fiecare moment pot da nas în nas cu inamicul. Se poartă tocmai așa, ca și când ar fi acasă, în „Staniza”. Cum ajung în cvartirul de noapte, își desfac cingătorile și se pun pe

somn. Chiar și posturile adorm după 10—20 minute. Dacă din vitejie ar fi atât de fără grije, mi-ar plăcea. Dar ei nu sunt viteji; din contră. Nu trebuie decât ca ziua în amiază mare să se arate la orizont un Polac (ulan) călare și ei îl iau drept un escadron întreg austriac și aleargă ca nebunii, claie peste grămadă.

În cele din urmă am pus un post și ne-am dus la culcare.

22 August. Noaptea a trecut în liniște. Eu nu am închis ochii și tot la 20 minute căutam postul, căci ar fi fost o prostie să mă încred în el. Cum pleci de lângă el, aștește. În orice caz însă nu în urma oboselii. Nu am făcut și eu tot atâta cât și ei? Și totuși am putut să mă rețin dela somn întreaga noapte. Pe oamenii aceștia însă nu-i poți sili să-și facă datoria cu conștiințiozitate.

Al doilea contingent — aceștia nu sunt soldați și nici cazaci, ci năcaz și mânăire. Imi pot închipui cum vor fi cei din contingentul al treilea!

Dimineața am plecat spre Bychava, dar trupele noastre erau cu 16 verste mai departe (de Bychava) spre sudvest, la Zakrzowek, unde am ajuns și noi pe la 8. Măne se așteaptă un atac.

23 August. Eu am fost detașat cu un pluton, ca avangardă. La 3 dimineața m'am trezit. Diviziunea noastră a făcut acest marș în două coloane, ca brigăzi: prima brigadă spre Zaklikow și cealaltă spre Modliborzpssek (amândouă localitățile spre sud de Krasnik). Eu am fost împărțit la brigada a doua. Către ora 3 am primit ordinul să trimit 3 patrule, una înainte ca ecleror și două în lături ca legătură cu trupele vecine. Eu am rămas cu 5 cazaci la avangardă.

Am mai uitat ceva: înainte de a părăsi Zakrzowek-ul, deasupra mea apără un aparat de sburat austriac și în tot timpul plană deasupra coloanei noastre; cu siguranță voia să arate dușmanului direcția marșului nostru.

Aproape de 10 și jumătate ore patrula dinainte a-nunță, că dușmanul a pușcat asupra ei în apropierea satului Polichna și că infanteria înlincă ține ocupat satul și înălțimea care se află spre sud dela el.

Aproape de orele 11 avangarda fu la două verste și jumătate dela Polichna, când cele dintâi șrapnele dușmane se sparseră înaintea noastră, două deodată. Întreagă infanteria se așeză imediat în linie de bătaie și începu să înainteze; după puțin timp însă trebui să se adune din nou, căci nu știam, dacă Polichna e ocupată de dușman sau de trupele noastre? De altcum aici trebuia să se afle diviziunea 47 de infanterie (rusească).

Mai târziu aflăram, că de fapt Polichna era ocupată de Austrieci. Atunci atacarăm energic. Austriecii descheră focul de artilerie — după părerea mea — din cel puțin trei baterii. (De fapt numai din două. Nota trad.)

Un regiment din prima brigadă se atașă la noi. Artileria noastră — din cauza lipsei unei pozițiuni bune — nu intră în luptă, când însă în cele din urmă își află o poziție, a început să verse un foc infernal: un car cu munițiuni fu aruncat în aer și una sau două baterii fură reduse la tăcere.

Intr'aceea infanteria noastră câștigă teren, și — cu tot focul îngrozitor al infanteriei și mitralierelor — îl respinse pe dușman din întâiu și apoi din al doilea sat; ambele sate însă ardeau. La spatele satului al doilea infanteria noastră dădu năvală asupra unei pozițiuni admirabil întărită cu șanturi a dușmanului. Vitejia de nedescris a rămas însă fără răsplată: infanteria noastră nu a primit ajutor la timp, deoarece noi nu aveam rezerve (!) și trebui să cedez înaintea focului îngrozitor al mitralierelor și să se retragă.

Pierderile noastre fură enorme și cu deosebire la retragere. În tot timpul noi am stat sub focul șrapnelor.

Către sfârșitul luptei, pe la 8 ore seara, noi cazacii, cu totul 38 de călăreți, am fost puși să acoperim retragerea artileriei.

Apoi se începu retragerea. De infanterie nici vorbă nu mai era: o mare parte căzuse în luptă, iar restul se risipise în toate părțile. Una din bateriile noastre rămase în poziție. Incepea să se întunece.

Atunci veni un artilerist călare cu vestea, că cavaleria dușmană apare din localitate și e gata să atace bateria. Puțin lipsi ca să nu se producă o panică, căci noi nu puteam opune unui atac austriac mai mult de 70 de călăreți. Cavaleria austriacă însă nu ne atacă și bateria putu să-și părăsească pozițiunea sa.

Apoi am fost comandați ca acoperire a retragerii; ofițerii de infanterie își adunară resturile împrășiite și în caz de urmărire aveau să rețină pe dușman, până când train-ul și artileria vor fi în siguranță.

Austriecii însă suferiseră ca și noi foarte mari pierderi, cu siguranță duble decât ale noastre, și nu ne urmăriră, așa că noaptea la 2 ore ajunserăm la Zakrzowek.

24 August. Pierderile noastre de ieri sunt evaluate la 7000 de oameni, iar ale austriecilor la dublu.

S'a constatat, că noi am ajuns în foc cu aproape 2 brigăzi și de aici pierderile cele mari. Diviziunea 47 (rusească) de care crezusem că se află în drept cu noi, se afla la 40 de verste spre stânga și înapoia noastră.

În Zakrzowek am putut să adun 70 din cazacii mei. Comandantul sotniei nu știu unde se află¹⁵.

Aici se întrepru carnetul. Trebuie să știm însă, că pierderile noastre dela Polichna nici pe departe nu au fost atât de mari, cum spune autorul carnetului (14.000); în lupta aceea nu au fost doar angajați mai mult de 2500—3000 de oameni din regimentul *Boeriu*, cu două baterii și câteva sute de călăreți.

Mușlea.

VII.

Cu luarea Vidinului dela regele Ludovic, războiul Țării românești cu Ungaria din anii 1369 și 70 se încheie.

Armatele române își îndeplinesc în mod glorioș misiunea grea, ce o avuse în anii aceștia.

Cele două oști ungurești au fost bătute și sfărmate, iar rezultatele politice ale acestui războiu au fost pentru Țara românească: următoarele:

Vladislav, Voivodul Țării românești, rămâne și mai departe în stăpânirea Bănatului Severin, până la Caransebeș.

Nu aflăm dela anul 1365 și până după moartea lui Vladislav nici un demnitar unguresc cu titlul de „Ban al Severinului”, precum nici nu există vre-un act oficial, că cele patru districte meridionale ale Bănatului: *Mehadia, Orșova, Almașul, Iadia și Berzava* să fi fost în timpul acesta sub administrațiune ungurească.

De asemenea, Vladislav rămâne în posesiunea *Făgărașului, Omlășului și Tâlmaciului*.

În anul 1372, el se întitulează: *Vladislaus Vojvoda Transalpinus, Banus de Zeurinio et Dux novae plantationis terrae Fagaras¹³⁾*.

Pe o hartă genoveză din sec. XV, ținutul Sibiuului, adevă *Omlășul*, poartă numele de *Valchia transilivana*, iar *Țara Făgărașului* este

numită *Vlachia¹²⁾*, adevă formau teritoriile ale *Valchiei* sau Țării românești.

În ce privește posesiunile Țării românești de peste Dunăre, Vladislav cucerește Vidinul și restabilește drepturile Țării românești asupra părții de apus a *Bulgariiei*, un teritoriu, care din timpuri foarte vechi a fost totdeauna sub autoritatea Domnilor Țării românești.

Însă, în urma legăturilor familiare ce le avea Vladislav cu principele *Strașimir*, care ținea în căsătorie pe o soră a sa, dânsul îi incredintază acestuia administrațiunea cetății și a districtului, după cum le avuse *Strașimir* și înainte de 1365, când apoi le cucerise Ludovic regele Ungariei.

În Vidin, *Strașimir* este numai un simplu locuitor al lui Vladislav¹³⁾.

În sistemul de guvernare al Basarabilor era stabilit un uz, dealtmintrelea foarte vechiu: că ținuturile dela frontiere, confiniile (cum erau Bănatul, Făgărașul și Omlășul) se da ca un fel de apanagiu la fiii sau frații Domnilor, cari se aflau pe tron¹⁴⁾. Ei aveau să le guverneze și ei aveau să le încasese veniturile. Însă aceste teritorii erau inalienabile; ele aparțineau statului

¹²⁾ Jomard, Les monuments de la géographie.

¹³⁾ Vladislav rimise pe *Strașimir* asupra regelui Wukasin din Serbia, Engel, Gesch. von Serwien p. 321: *Ladislaus oder Wlayko... liess seinen Halbschwager Straschimir aus Widin wider Wukaschin... ausrücken.*

¹⁴⁾ Hașdeu, Etym. inv. Rom. IV, p. CCIII: Pe fiul al

sau cum am zice Domnului, care le-a conferit.

Tot astfel se petrec lucrurile cu *Strașimir*, cumnatul lui Vladislav. El este liberat din închisoarea dela *Gunnice*, în urma înfrângerii, ce o suferise oștile ungurești din partea Românilor, și în urma condițiunilor de pace între Vladislav și regele Ludovic.

Strașimir capătă administrațiunea Vidinului, ca un apanagiu, ca o gratia dela voivodul Vladislav.

De altmintrelea, nici nu se poate admite, nici din punct de vedere istoric, nici politic, că Vladislav, care nu lăsase puternicului rege al Ungariei, nici Bănatul, nici Făgărașul, nici Omlășul, nici Tâlmaciul, să renunțe la niște drepturi vechi ale Țării, și să dăruiască lui *Strașimir* Bănatul Vidinului sau Bulgaria de apus, pe care o cucerise din nou cu armele sale, și pe care cu puțin ani mai în urmă o vedem iarăș în stăpânirea Țării românești, în mâinile lui Mircea cel Mare¹⁵⁾.

(Va urma).

doilea, *Vladislav*, cel mai viteaz din toți trei, *Alexandru Vodă* la apus peste Carpați ca duce al Făgărașului. În fine pe Radu... fiul cel mai tânăr, Alexandru l-a făcut ban al Severinului.

¹⁵⁾ Pentru domnia sa asupra Vidinului, Vladislav a purtat războiu și cu Șişman III (fratele lui *Strașimir*), care domnia peste Bulgaria de mijloc. În acest războiu, Șişman a fost bătut și alungat spre Târnova. Cf. Diploma din 1372 la *Fridvalski*, Reges Mariani, și *Hasdeu*, Etym. m. Rom. IV, p. CCXXX.

¹³⁾ *Fridvalski*, Reges Mariani, § 16, p. 80—84. — *Féjer*, Cod. dipl. IX, 4. 477.

Adunarea generală

a „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie”.

Arad, 22 Februarie.

Precum am anunțat în ziarul nostru din 14 Februarie ieri s'a ținut adunarea generală a Reuniunii fem. rom. din Arad și provincie. — Adunările generale ale societăților noastre culturale nu sunt numai rapoarte simple, așa cum sunt socotite în general, ci ele sunt ocazii pentru cunoașterea forțelor de cari dispunem pentru ca să muncim cu îndoită putere întru realizarea scopurilor culturale fixate în statutele societăților. Mai ales în orașul nostru Reuniunea femeilor române se poate mândri că a colectat parale necesare pentru zidirea școlii de fete și a luat parte la toate operele culturale ce s'a săvârșit la noi.

Intre membrele prezente la adunare am relevat pe doamnele: Sofia Beleş, prezidenta Reuniunii; Iustina Șerban ca viceprez., Aur. dr. Petran, casieră; Eug. C. Pop, Elena Goldiș, Adr. dr. Ispravnic, S. dr. Papp, Iov. dr. Nemet, M. dr. Botiș, Fl. Popovici, Cor. dr. Iacob, Livia dr. Vuia, Hermina Vasilon, d-șoara Vet. Petran. d-nii Vasile Goldiș, dr. Rom. Veliciu, dr. G. Crișan, dr. Lazar Iacob, C. Savu, Petru Vasilon și V. Stanciu, secretarul Reuniunii.

După deschiderea adunării generale prin d-na Sofia Beleş și alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal secretarul V. Stanciu citește raportul general al anului 1914 pe care-l dăm și noi în întregime, apoi raportul casei prezentat de d-na casieră Aurelia dr. Petran, din care se vede că averea Reuniunii este de prezent 5027 cor. și 4 fil. Adunarea generală primește și aprobă rapoartele prezentate și comisiunea de cenzurare a socotelilor casei prin raportorul d. dr. Romul Veliciu exprimă mulțumită protocolară d-nei casieră pentru munca neobosită ce a depus-o pentru reușita colectelor întreprinse de Reuniune în folosul familiilor celor concediați.

Tot în aceasta adunare generală, s'a restituit comitetului și oficanții Reuniunii. La propunerea comisiunii de candidare: d-nele Dr. Iacob, H. Arjoca și H. Vasilon, d-nii Vasile Goldiș și Petru Vasilon s'a ales de prezidentă d-na Sofia Beleş, viceprezidentă d-na Iustina Șerban, casieră d-na Aurelia dr. Petran, iar în comitetul Reuniunii d-nele Elena Goldiș, Valeria Herbay, Adriana Ispravnic, Georg. Lugojan, Iov. Nemet, Eug. C. Pop, Sofia Papp, Florica Popovici și Ecaterina Vătan. De secretar al Reuniunii s'a ales d. Victor Stanciu iar ca bărbați de încredere (consilieri) d-nii Vasile Goldiș, dr. C. Iancu, Petru Vasilon și dr. R. Veliciu.

După votarea bugetului fixat pe anul 1915 s'a ridicat ședința adunării generale având cu toții încrederea că Reuniunea fem. rom. din Arad și provincie, fără să se abată dela calea bătută până acum va lucra și mai departe pentru scopurile culturale ale ținutului nostru.

D. secretar al Reuniunii a citit apoi următorul raport general despre activitatea Reuniunii

Doamnelor și domnilor!

După ce am văzut cu ochii realizat unul dintre visurile noastre, prin ridicarea edificiului școlii civile de fete din preajma episcopiei gr. or. române, terminat și dat destinațiunii sale anul trecut, anul acesta, — stăruind spre țintele vechi ale Reuniunii noastre, — am bătut același căi ca și în trecut. Căci, chiar și dacă scopul mai de aproape fixat în statutele Reuniunii noastre este înființarea și susținerea unei școli de fete, câștigând mijloacele necesare prin colecte și conveniri, nu mai puțin adevărat e și faptul, că școala e numai chiagul care ne adună pe toți pentru o muncă colectivă culturală, spre binele public, este fermentul care ne pregătește generația viitoare, pe care vrem să o educăm noi, este mijlocul prin care formăm viitorul nostru. Și dacă întemeietorii acestei Reuniuni au fost conștii de aceste lucruri, noi ne-am ținut de datorița noastră din acest an, — și vom continua și în viitor, — ca pe lângă ajutorul ce-l vom da școlii, trecută în proprietatea Conzis-

torului gr. or. rom. din Arad, să facem educația, să strângem rândurile celor eșiți din băncile școlii și intrați în școala vieții; ne-am ținut de datorița să strângem rândurile prin conveniri sociale, prin prelegeri publice. Am crezut că acei cari au avut și au de ținut ajutorarea unei școli, nu au dreptul să fie nepăsători și să lase din mâinile lor conducerea tinerimei, care va fi generația de mâine. Ca să îndrăgim aceea ce e al nostru, viitorul nostru, trebuie să arătăm tinerilor ajunși în viața ce avem și ce putem face.

Ca modeste manifestări pentru ajungerea acestui scop amintim conferențele publice începute anul trecut la școala de fete, dintre cari despre unele s'a raportat și în raportul general al anului trecut. În anul 1914 s'au ținut 5 conferențe publice cu cântări, lecturi, audiții muzicale și jocuri naționale. Pentru ca aceste prelegeri să fie mai atrăgătoare în viitor, s'a cumpărat din venitele conferențelor ș averea Reuniunii un schiopticon (globoscop), pentru sala de gimnastică a școlii de fete, un podiu și perdele întinse la ferestre.

Cu același scop de a strânge rândurile și de a câștiga mijloacele necesare pentru scopurile Reuniunii, s'a aranjat în 19 Febr. n. 1914 un bal costumat. Chiar dacă nu am privi succesul material al acestui bal, prin care s'a strâns 805 cor. 64 fil. nu putem trece neamintit că succesul moral al acestui bal, a satisfăcut inimile tuturor. Costumul nostru național s'a dovedit și de astădată haina cea mai practică și podoaba cea mai aleasă pentru orice fel de manifestări naționale. Incurajați de acest succes, care s'a adăsat succeselor din trecut ale costumului românesc, vom stăruii și în viitor pentru triumful portului simplu și frumos, care este o plămădire artistică cu gust și practică a părinților noștri. Ca un semn al acestei convingeri a noastre, la școala de fete în locul fustelor costisitoare, ce le cosează elevele la orele de lucru de mână în cl. IV, s'a introdus chindisirea costumelor naționale; mai departe ne-am propus ca în viitor să traducem în faptă propunerea bărbatului de încredere al comitetului nostru, d. Vasile Goldiș, înființând o școală de industrie casnică în forma unui curs complementar pentru industria de casă și menaj pe lângă școala de fete, procurând unelte necesare unui astfel de curs. Ven. Consistor a înțeles în anul trecut reînființarea cursului complementar în care, absolvenții celor 4 cl. civ. pentru completarea cunoștințelor învață lucru de mână, menaj, contabilitate, limba și lit. rom. și l. străine în un an de zile. Acest curs s'ar transforma în un curs cu 2 clase, dintre cari în una să fie primite și absolvenții școlii populare, țărance mai cu stare, cari ar învăța menajul și industria casnică cu scopul ca să fie țărance fruntașe în satele lor. Un războiu și cele câteva unelte necesare ar aduce mari servicii portului românesc din aceste locuri. Dacă acest curs nu s'a înființat așa cum am plănuit e a se atribui împrejurărilor, cari au chemat nu numai bărbații la hotarele patriei noastre dar și pentru noi au dictat alte căi și alte îndatoriri. Însă când se va sălășlui pacea pe plaiurile noastre, acest proiect se va înfăptui ca un modest început, prin întregirea cursului complementar dela școala de fete urmând ca să se desvolte cu timpul tot mai mult.

La congresul „Uniunii femeilor române” ținut în Sibiu la 8 și 9 Iunie 1914 am fost reprezentată prin dna viceprezidentă Iustina Șerban și d-na Maria dr. Botiș n. Cioban ca membră a comitetului. Despre acest congres s'a scris în ziarele dela noi și așa ne luăm voia numai să amintim faptul că în comitetul „Uniunii” a fost aleasă și venerabila noastră prezidentă, ceea ce e fără îndoială o recunoaștere a activității acestei Reuniuni.

La sfârșitul lunii Iulie a încetat activitatea culturală a Reuniunii noastre fiindcă atunci când lumea suferă când fiii națiunii noastre aleargă întru apărarea patriei, locul femeilor e să ajute această operă prin alinarea suferințelor celor rămași acasă, prin mângăierea și ajutorarea familiilor celor concentrați, comitetul „Reuniunii” noastre a întreprins o colecție a cărei rezultat de 3116 cor 36 fil. am transpus-o Societății de ajutorare a celor concentrați. Din averea Reuniunii am dat 100 cor. pentru ca din această sumă să se procure lână și material de haine călduroase ce le-a împletit pentru soldații elevele școlii civ. gr. or. rom. de fete. De

Crăciun s'a întreprins o colecție pentru fondul Augusta din care s'a dat soldaților daruri de Crăciun. Rezultatul acestei colecte: 87 cor. s'a trimis la destinațiunea sa. Colectele acestea la cari a desvolat o deosebită activitate casiera Reuniunii noastre dna Aurelia Dr. Petran au fost activitatea Reuniunii ca corporațiune, dar cu bucurie putem constata că afară de aceasta activitate oficială, atât doamnele din comitet cât și damele române din oraș și provincie au împlinit datorițele lor în aceste vremuri cu un entuziasm și o abnegație care, chiar și dacă nu este oficială a Reuniunii, nu o putem lăsa neamintită în acest loc.

Cu durere trebuie să amintim moartea eroică a secretarului Reuniunii noastre. Dr. Avram Sădean, entusiastul profesor al seminarului de aici, omul priceput și capabil de muncă, care a îngrijit 2 ani afacerile secretariale ale Reuniunii noastre, străpuns de 3 gloanțe dușmane în pădurile din jurul Przemyslului și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Munca desinteresată ce a depus-o fostul secretar pentru Reuniunea noastră nu poate avea altă răsplătită decât amintirea pe care o vom păstra și rugăciunea ferbinte îndreptată către Cel-de-sus ca în împărăția dreptilor săi să-i facă parte de același loc de care s'a bucurat în inimile celor de pe pământ.

Când prezentăm acest raport general rugăm On. adunare generală să-l ia la cunoștință și aprobând să dea comitetului absolutiv pe anul 1914; să exprime condoleanțele sale pentru moartea fostului secretar Dr. Avram Sădean; după ascultarea și revizuirea raportului casierei dna Aurelia Dr. Petran să fixeze bugetul anului 1915 și să restaureze comitetul alegând atât funcționarii cât și membrii din comitet pe ciclul 1915—17.

Rap.

La aniversarea de patruzeci de ani ai arhierului mitropolitului dr. V. Mihályi.

În sărbătoarea de Luni — Intimpinarea Domnului — s'au împlinit 40 de ani, de când I. P. S. Părintele mitropolit Victor a fost înălțat la treapta arhieriei.

În alte împrejurări, am fi sărbătorit cu alt avânt acest jubileu, dar vremile grele de acum ne-au silit să ne restrângem în cadre mai modeste.

Părintele mitropolit a celebrat, în ziua jubilară, sfânta liturghie cu asistența Venerabililor membri capitulari și ai clerului gremial, rostind cu acest prilej o înălțătoare cuvântare. Credincioșii L'au aclamat, cu strigăte de să trăiască!

După serviciul divin Veneratul Capitul, clerul gremial și funcționarii arhidiecezani și-au prezentat omagiile Exc. Sale, prin graiul venerabilului decan al Capitulului, părintele canonic Gavril Pop, urându-i încă mulți ani de păstorie, în fruntea turmei cuvântătoare.

Părintele mitropolit a răspuns, adânc emoționat, acestor urări de bine, asigurând pe cei prezenți, că va stăruii până la cea din urmă suflare, să muncească, după cea mai bună a Lui convingere, pentru binele bisericii și al neamului, fără a se abate întru nimic dela apărarea marilor interese, ce i s'au încredințat din partea înaintașilor de fericită pomenire, transmitându-le, la vremea sa, ca un clenodiu posterității.

A urmat recepțiunea diferitelor corporațiuni din loc, cu cari Exc. Sa s'a întretinut afabil, contribuind și cu sume însemnate pentru promovarea singuraticelor instituțiuni culturale de aici.

Așa a decurs aniversara a patruzecia de arhierie a I. P. S. mitropolit Victor.

Lumea din afară, începând cu nuntul apostolic din Viena, și-a prezentat și ea omagiile în fața Venerabilului prelat septagenar, alăturându-se la urările de bine ale credincioșilor noștri.

Dăm mai la vale, în rezumat, aceste felicitări.

Viena.

Fausta occasione qua Excelentia Tua quadagesimum anniversarium suae episcopalis consecrationis celebrat, velit benigne excipere gratulatio-

nes et vota qu
tatis et diuturn
in bonum ecc

La noroco
hierie primeș
implorându-T
noul deceniu.

Excelentia S
topopol Muntea
genta din Bistr
pentru întreg d
de câmpie. De
tul său, adm.
Hățăgan, vicar
Emiliu Habor.
Turda, Iuliu N
Montani, proto
szt.-Miklós, Dr
protop. în Sib
preotul Ieronim
și credincioșii c
Laurențiu Nico
tul și credincio
Gherla, Virgili
biu, Bitea Teu
Dr. Laurențiu
Jordia, Abrud

Cum s

În numă
rului budap
dimineață),
roasa purta
Dagobert T
batalionul
Despre ace
articol urm
batalion N
seren Theil
garn und L
benbürgen
ve” etc. (B
și reg. Nr.
din Român
Germani,
înaintase d

Acest
produce și
numărul d
și exact.
falsificată
lon Nr. 23
Magyaren
aus Sieber
Save”, et
ces. și reg
și Român
dealungul

Falsifi
o reproduc
dintă falsi
atât de m
nici la jer
vărsăm să
patrie, nu
săsească,
șifică ade
textul rep
Dacă cu
se proced
închipui,
contra no
cunse și r
Din întân
tul Sibiu

nes et vota quae libenti animo exhibeo incolumitatis et diuturnae conservationis Excellentiae Tuae in bonum ecclesiae catholicae rumenae.

Scapinelli, nuntius.

Arad.

La norocoasa implinire a patru decenii de arhierie primește Te rog și felicitarea mea cordială, implorându-ți viață cu deplină sănătate pentru noul deceniu.

Ignatie, episcop.

Excelența Sa a mai fost felicitat de următorii: protopopul Muntean din Bouțar, protop., poporul și inteligența din Bistrița, protop. din Reghin Arion M. Popa, pentru întreg districtul protopopesc, protop. din Bandul de câmpie. Decei în numele credincioșilor din districtul său, adm. protop. Vasiliu Urzică, protop. Coiocegi Hățăgan, vicarul for. din Făgăraș Iacob Popa și cap. Emiliu Habor, protop. Iosif Costin și credincioșii din Turda, Iuliu Nistor protop. în Târgul Murașului, Iuliu Montani, protop. Zlatna, Câmpian protop. în Gyergyó-szt.-Miklós, Dr. Laurean Luca, Arad, protopop, Togan, protop. în Sibiu, Ieronim Dănilă protopopul Călinei, preotul Ieronim Man și credincioșii din Băgău, preotul și credincioșii din Vereșmort, Iuliu Suci preot în Abrud, Laurențiu Nicoară Bistra, Mircea Thomas, Barcut, preotul și credincioșii din Brașov, Societatea clericilor din Gherla, Virgiliu Popescu București, Arseniu Bunea Sibiu, Bitea Teușiu, Margareta și Vasile Dr. Meșter Turda, Dr. Laurențiu Pop, Dr. George David și Dr. Alexandru Jordia, Abrud și o mulțime de străini.

„Unirea”.

Cum se falsifică adevărul.

În numărul 41 din 10 Februarie n. al ziarului budapestan „Pester Lloyd” (ediția de dimineață), a apărut un articol despre bravuroasa purtare în fața dușmanului a căpitnului *Dagobert Todt* și a trupei comandate de el: batalionul vânătorilor de câmp numărul 23. Despre acest batalion de vânători se spun în articol următoarele: „Das k. u. k. Feldjägerbatalion Nr. 23, dessen Mannschaft zum grösseren Theil aus Rumänen, zum geringen aus Ungarn und Deutschen besteht, und sich aus Siebenbürgen ergänzt, rückte entlang des Savei” etc. (Batalionul vânătorilor de câmp ces. și reg. Nr. 23, compus în cea mai mare parte din Români, în mică parte din Maghiari și Germani, și care se întregeste din Ardeal, înaintase dealungul Savei”, etc.)

Acest articol al lui „Pester Lloyd” îl reproduce și foaia din Sibiu, „S. D. Tageblatt”, numărul de Sâmbătă, 13 Febr. n. în într-gime și exact. Numai partea reproducă de noi e falsificată astfel: „Das k. u. k. Feldjägerbatalion Nr. 23, dessen Mannschaft aus Sachsen, Magyaren und Rumänen besteht, und sich aus Siebenbürgen ergänzt, rückte entlang der Savei”, etc. (Batalionul vânătorilor de câmp ces. și reg. Nr. 23, compus din Sași, Maghiari și Români și întregit din Ardeal, înaintase dealungul Savei” etc.)

Falsificarea e evidentă. E doară vorba de o reproducere, care trebuie să fie exactă. Tendința falsificării încă e evidentă: „iubirea” e atât de mare față de noi, Românii, încât nici la jertfe pe câmpul de războiu, unde ne vărsăm sângele și ne dăm viața pentru tron și patrie, nu ni se permite din o anumită parte săsească, ca noi să fim în majoritate, ci se falsifică adevărul, se falsifică datele oficiale, textul reproduc și se pun Sașii în frunte!... Dacă cu documente proaspete și controlabile se procedează astfel față de noi, ne putem închipui, cum au fost și sunt întrebuințate în contra noastră documentele vechi, ținute ascunse și necontrolabile din partea noastră!... Din întâmplare d. *Emil Neugeboren*, deputatul Sibiului, e de câteva zile redactorul inte-

rimal al foaiei numite și sub dsa s'a săvârșit falsificarea. Poate că se va ținea îndemnat să ne spună, că de ce? Da, de ce, de ce?...

(T. R.)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 20 Febr. — În Polonia rusească continuă focul potențat al artileriei și infanteriei. Spre sud dela Tarnow și la Dunaieț s'au desfășurat lupte mai violente pentru posesiunea pozițiilor anterioare rusești. Contraatacurile dușmanului au fost respinse sângerose de mai multe ori.

În Carpați pe frontul ce se întinde până în regiunea dela Wyskow situația generală nu s'a schimbat. Aproape în toate punctele se dau lupte.

În Galiția sudostică, dușmanul nu s'a putut menține în pozițiile sale tari ce le avea spre nord dela Nadworna. Cedând celui din urmă definitiv atac al nostru, dușmanul s'a retras spre Stanislaw, urmărit de cavaleria noastră.

Berlin, 20 Febr. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de războiu din ost în regiunea spre nordvest dela Grodno și spre nord dela Suchawola nu e nici o schimbare esențială.

Spre sudvest dela Kolno dușmanul a fost aruncat în pozițiile lui anterioare dela Lomza. La sud de Myszynice, spre nordost dela Praszynysz și spre ost dela Rozionz au avut loc lupte de importanță locală.

Pe câmpul de războiu din apus, în Champagne, spre nord dela Perthes și spre nord dela La Mesuil Francezii au atacat cu forțe foarte puternice. Toate încercările dușmanului de a ne sparge frontul au eșuat. În unele părți mai mici dușmanului i-a reușit să pătrundă în tranșeele noastre cele mai dinainte; aci lupta continuă. Dealtcum dușmanul a fost respins, având el pierderi mari.

Spre nord dela Verdun am respins de asemenea un atac al Francezilor.

La Combres Francezii, după ce artileria a pregătit terenul prin un foc violent, au năvălit din nou asupra noastră. Lupta e încă în curs.

În Vosgi am ocupat cu asalt pozițiunea principală a dușmanului în lungime de 2 kilometri pe înălțimile ce se găsesc spre ost dela Sulzern, precum și Reichsackerkopf spre vest dela Münster.

Pentru înălțimile ce se găsesc spre nord dela Mühlbach lupta continuă.

Am ocupat după o luptă Metzeral și Sondernach.

Budapesta, 21 Febr. — În Polonia și Galiția occidentală situația în general nu s'a schimbat. Ziua de ieri a fost mai liniștită. În Carpați, în cursul luptelor ce se dau între Ducla și Wyskow am respins iarăș mai multe atacuri ale Rușilor, cauzând dușmanului pierderi grave. Am făcut prizonieri cu acest prilej 750 de Ruși. Operațiunile noastre spre sud dela Nistru continuă. În Bucovina e liniște.

Berlin, 21 Febr. — Dela cartierul principal german se anunță: La Nieuport un vas dușman, probabil căutând după mine s'a lovit de o mină și s'a cufundat. Torpiloarele dușmane, deschizând focul asupra lor au dispărut. Pe drumul Ghelvet-Ypern și spre sudost dela Ypern, dealungul canalului am ocupat câte o tranșee și am făcut câțiva prizonieri. La Champagne după luptele grele din ultimele zile, a fost relativ liniște.

La Combres am respins 3 atacuri viguroase ale Francezilor făcute cu forțe mari, cauzându-le pierderi grave. În Vosgi atacurile noastre progesează. Spre sudost dela Sulzern am ocupat Hosarotberg, înălțimile de lângă Hort și majoritatea Prizl și Widental.

Pe câmpul de războiu din ost, spre nordvest dela Grodno n'a avut loc nici ieri o schimbare mai esențială. Spre nord dela Ossovieț, spre

ost dela Kolno și pe linia dintre Prasneț și Vistula (spre ost dela Poloc) luptele continuă. În Polonia, spre sud dela Vistula nu e nimic nou.

Soldați englezi în Belfort.

Zürich. — Se afirmă că la Lyon și Melun au sosit câte 100,000, iar în Belfort 50,000 soldați englezi.

Inrângerea ofensivei rusești în comitatul Sáros.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: În luptele ce s'au dat în partea nordică a comitatului Sáros, situația Rușilor a fost deplin zdruncinată. Pe malul drept al Ondavei nu mai există dușman. Câștigăm mereu teren.

Eliberarea Przemyslului.

Amsterdam. — Ziarele engleze scriu că Rușii nu vor putea în curând respinge ofensiva austro-ungară, așa că vor fi constrânși să renunțe la asediarea Przemyslului și să evacueze Lembergul.

Incordarea relațiilor între Bulgaria și Grecia.

Sofia. — Guvernul bulgar a remis azi guvernului grecesc protestul său împotriva concentrării de trupe grecești la granița Bulgariei. Dacă până Duminecă nu va avea loc nici o schimbare, în Bulgaria se va ordona mobilizarea parțială.

Nouă opriri de export în Italia.

Roma. — S'au publicat la Roma noile decrete prin cari se oprește exportarea unor produse cari până acum nu fuseseră încă prohibite. Principiul, la care se inspiră aceste noi măsuri, este de a se opri exportul a tot ceea ce poate să servească drept hrană atât pentru om cât și pentru viețuitoare. Nici o excepțiune nu se va îngădui, în afară doar de unele cazuri când e vorba de a se înlesni un schimb cu alte produse de cari s'ar simți nevoe în cuprinsul țării.

Pentru că năvile venind din străinătate și încărcate cu mărfuri destinate consumului intern italian să nu fie stingerite pe drum în mersul lor și să nu fie oprite de a acosta în porturile de destinație, guvernul din Roma a dispus ca vasele de războiu să exerciteze o strictă supraveghiere în zona apelor teritoriale.

Cum d. Witte judecă situația.

Berlin. — *La Petrograd a apărut o broșură intitulată „Puterea militară a Rusiei”. Această publicație ar fi fost întocmită din îndemnul și cu colaborarea contelui Witte, cunoscutul economist și om politic rus.*

Cartea cuprinde, printre altele, un interviu al fostului ministru de finanțe rus, care declară că Rusia a putut să ajungă puternică mulțumită păcii de care s'a bucurat și că militarismul său a contribuit să grăbească conflagrațiunea europeană. De aceea Witte a susținut în totdeauna că ar fi nimerit să se incheie o alianță între Rusia, Franța și Germania. Împăratul Wilhelm era chiar favorabil acestei idei. Dacă războiul s'ar fi amânat, s'ar fi rezolvat în folosul Rusiei.

Ținta Rusiei, după contele Witte, ar trebui să fie Bosforul, care nu prezintă pentru Anglia și pentru Franța același interes pe care-l are pentru Rusia. — Deocamdată numai Anglia poate să capete eventual unele foloase. D. Witte se îndoieste că războiul de față să aibă rezultate hotărâtoare.

INFORMAȚIUNI.

Din faptele eroilor fără nume.

— Intâmplare adevărată. —

Arad, 22 Febr. n. 1915.

Pe vărfurile Carpaților, acolo, unde năște numai fiare sălbatice, lihnite de foame, își târau trupurile istovite; unde numai vulturii își făceau roțile de zi, un puu de vultur, un Român, face paza, singur; în îndepărtății Carpați, de cari numai ca prin vis își aminteste, c'ar fi auzit undeva, poate în școală; pe un lanț de munți stă el, care numai în povești a auzit de munți de se bat în capete. E Gh.... M..., fiu al întinsului, al câmpiei, de pe marginele Banatului și el stă în realitate pe munte. — Și lucru ciudat! Munții, stâncile acelea grozave, prăpăstii care înghit afunzimi de necrezut, nu-l farmecă: nu-l miră nimic. El era preocupat de altceva, de copilași săi rămași în grija unei mame bolnave, la el se gândea, că-i știe la un codru de pâne; ce fac bieții, dacă și acela se sfârșește? Ce pot face, mai trăiesc, dacă da, pentru ce nu-i scriu; ultima scrisoare a primit-o acum șase săptămâni.

Nu era nimeni să-i spună, că în munți poșta numai pe nimerite ajunge pe soldați!! Se gândea bietul la toate astea, — la ce s'ar fi cugetat la altele, când maștera soarte prin așa locuri urite l'a dus.

Ce-l înviorază în frigul acela mare, în gerul cumpălit, e recitarea scrisorilor primite dela nevastă și copii, scrisoarea stă, la un muș de lumânare, printre lacrimile lor de dragoste.

Iată, însă, că din depărtarea nemărginită o mozgădeată se vede apropiindu-se. Soldatul nostru își și îndreaptă arma gata spre descărcare, când, ca din mormânt venind, aude glasul bunului său căpitan. Îl întinde o scrisoare, sosită, ce-i drept, de două săptămâni, pentru el însă nu asta-i lucrul de căpetenie. Vorba e, c'a sosit! Și încă dela iubiiții săi orfanți. Cunoaște doar scrierea preotului Silviu, care adresează toate cărțile sărmanei femei. Scrierea ei numai bărbatul e în stare s'o descifreze și poștașilor le trebuie scrisă, ca pe carte, dar las' că nici popa nu se dă!

Astee la vede Gh.... ca prin vis, toate așa mistic se petrec înaintea ochilor lui; nu-și dă seama, că superiorul, ce-i stă în față, îl scrutează cu ochii și claritatea odată de douăori din cap. Apoi îl întrebă:

— Ce ai tu, Gh...? Fața ți-e ca cearea?

— Nu știu dom'le, da' mă cam dor ochii.

— Du-te la ambulanță, frate, căci altcum nu-l bine de tine; o să te îngrijescă domniș medici și știți, că te vei însănătoși!

— Poruncă am să stau la pază pâr' la amiazi și acum sunt numai nouă ceasuri. Cu siguranță, da' nu pot merge.

După lungi stăruinți căpitanul abia-l putu face pe soldat să-l asculte, care amorțit, cum era de ger, nici chiar ochii nu și-i putea mișca, iar fața-i era țeapănă, înghețată.

A tot mers pe oalea ce ducea spre ambulanță și poate s'ar fi prăpădit în drum, dacă nu ar fi întâlnit în cale un camarad, care și el tot spre acolo plecase și oare văzându-l în așa stare, ca pe un frate de sânge, ce-i era, de subsuori l'a dus la o casă din drum, de unde, revenindu-și în ori, — l'au expediat la locul, unde a căpătat apoi îngrijirile necesare.

Pe oât știu, acum e într'un spital din țară, însă cu degetele dela mână și picioare tăiate, dar cu suflet în oase.

Beius, 1915.

Bromio Nereanțul.

Alegețile pentru sinoadele eparhiale. Expirând la Dumineca Tomii din acest an mandatul deputaților noștri la sinoadele eparhiale pe perioada 1912—1913—1914, consistoarele noastre eparhiale se îngrijesc de cu vreme de organizarea statutară a nouilor alegeri prin publicarea circularilor trebuitoare și obicinuite.

În dieceza Aradului este fixat astfel:

a) pentru alegerea deputaților mireni pe teritoriul consistorului arădan: Duminecă, în 22 Februarie (7 Martie) a. c.; iar pe teritoriul consistorului din Oradea-mare: Duminecă, în 15 (28) Februarie ori în Dumineca dela 22 Februarie (7 Martie) a. c.

b) pentru alegerea deputaților din cler pe

teritoriul consistorului arădan: Joi, în 19 Februarie (4 Martie) a. c.; iar pe teritoriul consistorului din Oradea-mare: Joi, în 5 (18) Martie a. c.

Scrutiniul alegerilor deputaților sinodali mireni s'a fixat, pe teritoriul consistorului arădan pe ziua de 8 (21) Martie a. c.; iar pe teritoriul consistorului din Oradea-mare pe Joi, în 5 (18) Martie a. c.

Înimi nobile. D. Petru Ionașiu, secretar domnenial a predatei administrației ziarului nostru suma de 100 cor. din partea dlui Antoniu Motoni de Foen pentru cărți și ziare pentru răniții noștri. În același scop am primit 3 cor. dela d. Nicolae Mihai (Feldpost nr. 70).

Distingerea unui sergent-major român mort pe câmpul de luptă. Batalionul ces. și reg. de Sappeuri Nr. 12 din Alba-Iulia a transpus magistratului orașului Brașov o medalie de argint pentru vitejie cl. I. pentru sergentul-major Ioan Salveț, căzut pe câmpul de luptă, alăturând următoarea scrisoare:

„Stimată d-nă văduvă Salveț născută Moldovan. Comanda supremă a armatei a conferit fiului d-tale, sergentului-major Ioan Salveț medalia de argint cl. I. pentru ținuta sa vitează în fața dușmanului. Această medalie ți-se trimite alăturat pentru veșnica amintire a fiului d-tale viteaz și te rog s'o primești cu cinstea care i-se cuvine. — Tunnayer m. p. locotenent.

Predarea medaliei mamei, care a dat naștere unui fiu erou, se va face prin primarul Dr. Karl Schnell.

Serbare școlară în Blaj. Cetim în „Unirea”: „Societatea de lectură” a tinerimii gimn. din Blaj, urmând înțeleptei orânduielei a fericitului episcop de pe vremuri, Grigorie Maior, a prăznuit și în anul acesta —, cu mare solemnitate, ziua de 12 Februarie st. n. sârbătoarea ss. trei ierarhi. A aranjat adevărat în cinstea patronilor gimnaziului o frumoasă ședință festivă cu un variat program, la care a participat Ex. Sa mitropolitul, corpul profesoral, și un frumos public din Blaj și jur. S'au declamat poezii, s'a rostit un discurs în care s'a fixat oameni și momente din istoria școlilor noastre și amăsurat dorința fondatorului acestei serbări, s'au rostit în latinește, grecește și nemțește: omiliile de ale sfântului Ioan Gurădeaur.

Constituire. Societatea teologilor din Lugoj s'a constituit în modul următor:

Prezident: I. Pop de Zăicani, teol. a. IV; viceprezident: Ioan Târziu, teol. a. III; secretar literar: Valeriu Bora, teol. a. IV; bibliotecar: Ioan Peteanu, teol. a. IV; cassar: Vasile Ghițiu teol. a. IV; v.-bibliotecar: Iuliu Covrig, teol. a. III; controlor: Dumitru Popa, teol. a. III; notar al sed. cens.: Marian Hica teol. a. II; notar al sed. adm.: Leon Iubaș, teol. a. I; econom: Vasile Moldovan, teol. a. II; membri în com. censurătoare: Gheorghe Medoia, teol. a. IV, Octavian Pop, teol. a. IV, Virgil Muntean, teol. a. III, Ghiță Văgălău, teol. a. III, Virgil Marian, teol. a. II, Eftimiu Pandrea, teol. a. II, Victor Belu teol. a. I, Gheorghe Tiarina, teol. a. I.

Glotași născuți în anii 1878—1882 cari au fost asentați cu prilejul controlorelor ce au avut loc în Decembrie 1914 și aveau să-și înceapă serviciul militar la 1 Martie, în baza unei ordinațiuni mai recente vor avea să se prezinte la respectivele comande militare numai în 15 Martie.

Dela „Clubul Român” din Viena. În 14 l. c. „Clubul Român” din Viena a avut o serată. Tânărul pianist, Dominic Rațiu cunoscut în Bănat și Hunedoara s'a prezentat coloniei române din Viena. Sala dela magistrat (istorică pentru colonia română de aici, intrându-se în această sală pentru prima dată Români din Viena chemați de Exc. Sa d. general Lupu, generosul protector de azi al clubului și președinte al societății bisericesti) a fost fixată de Români dornici de graiu și muzică românească. Cel mai bătrân membru al comitetului d. Radu, funcționar la consulatul român salută oaspetii și invită pe primsecretarul, d. Al. S. Iorga să introducă serata de azi. După o scurtă conferință despre „Ritmul artelor românești” începe concertul. D. Rațiu cântă câteva piese moderne executate cu atâta virtuozitate încât am rămas frapați cu toate că aici, unde zi de zi se dă

să auzi muzică bună este mult mai greu a produce efect decât în provincie, unde ești mulțumit dacă ți se oferă ceva cât de cât peste diletanțism. Au urmat două compoziții proprii (Pastele). Doine și minunata „Logojana” ne-a căzut așa de bine să vedem un Român cântând românește în Viena. Și ne-am simțit atât de mândri când pe la uși în salele vecine și pe la vitrine la stradă ascultau Nemții și admirau cântarea românească. Dela d. Rațiu așteptăm mult și este datorința dsale să cânte pentru a se contopi cât mai mult cu sufletul românesc. Înainte!

† Dr. Nestor Simon, secretar și controlor pensionat al fondurilor grănițarești din Năsăud, procuror regesc substituit etc., după o viață întreagă de muncă neobosită a decedat în 19 Febr. n. 1915 în al 54-lea an al vieții. În mormântarea defunctului s'a făcut Duminecă în 21 Febr. a. c. în cimitirul gr. cat. din Năsăud. Odihnească în pace.

Desbaterea procesului Mladin. După cum se anunță din Oradea-mare, în chestia procesului Nicolae Mladin-Hámory a fost delegată curtea cu jurați aleasă pentru ciclul din Martie. Ziua desbaterii încă n'a fost fixată.

Ultima oră.

BLOCADA.

Haga. — La Grodwinsands au fost pescuite mai multe brâne de salvare cu inscripția vaporului spaniol Horatio. Vaporul era în drum din Bilbao spre Hartlepool. Probabil s'a lovit de o mină sau a căzut jertfă submarinelor germane. Despre cei 30 de matrozi de pe vapor nu e nici o știre.

Köln. — „Kölnische Zeitung” anunță din Rotterdam: Căpitanul unui vapor sosit aci a raportat, că vaporul american Brema-Fartin, care ducea bumbac din Newyork la Brema, s'a lovit la Borkum de o mină și s'a cutundat. Oamenii de pe vapor au fost salvați de un vapor german.

Copenhaga. — Agenția Reuter anunță oficial scufundarea vaporului „Combank”. Vaporul a fost nimerit de o torpilă lansată de un submarin german, fără ca să fie oprit. 5 oameni au perit, iar ceilalți au fost salvați.

SCRISOAREA DLUI IORGA.

București. — Cenzurată. — „Adevărul” publică o știre, după care în comitetul „Ligei Culturale” și de față cu dnii Take Ionescu, Filipescu și alții, d. N. Iorga ar fi zis, că la începutul războiului, d. Ionel Brătianu a căutat să-l convingă că România trebuie să între imediat în acțiune alături de Austro-Ungaria pentru a obține Basarabia și că d. Iorga a combătut această părere.

D. Iorga a adresat „Adevărului” scrisoarea următoare:

Domnule director,

„Fiind absolut exclusă discuțiile comitetului central a „Ligei culturale” să fie cunoscute ziarelor, vă aducem la cunoștință că informația „Adevărului” din 30 Ianuarie nu poate să aibă nici o autenticitate și că dealtmintrelea nu corespunde adevărului.

Rugându-vă să publicați aceste rânduri, vă rog a primi asigurarea considerațiunilor mele. — N. IORGA.

BLOCAREA PORTULUI DEDEAGACI.

Sofia. — Flota anglo-franceză a blocat portul Dedeagaci spre a împiedeca exportul de porumb și fasole în Italia.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Se caută

momentan UN FARMACIST cu sau fără diplomă. Cel cu diplomă primește 300 cor. lunar, plus locuință și dejun, iar cel fără diplomă 200 cor. lunar, locuință și dejun. Reflectanții să se adreseze d-nei Olimpia Rocsin, soție de farmacist, în Lippa, (Temes m.)

(Ro. 2365—5.)

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

„TIMIȘIANA”

instituit de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „TIMIȘIANA” societate pe acții în Timișoara se convoacă și sunt rugați a participa la a

XXX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 3 Martie a. c. st. n. la orele 9 a. m. în localitățile institutului.

Obiectele adunării :

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1914.
4. Alegerea a trei membri în direcțiune, și a unui membru în comitetul de reviziune.
5. Fixarea marcelor de prezență.
6. Eventuale propuneri ivinde în sensul §-ului 22 lit. h) din statutele institutului Timișoara, la 12 Februarie 1915.

DIRECȚIUNEA.

DISPOZIȚIUNI STATUTARE: **Vot decisiv** în adunarea generală au numai acei acționari cari înainte de deschiderea ședinței depun la cassa institutului acțiunile lor transcrise cu cel puțin 6 luni mai înainte pe numele lor (§. 12.)
Plenipotențiatul altui acționar trebuie să fie însuși acționar al institutului. Pe minore-i îi reprezintă tutorii; pe femei, bărbații lor; pe societăți, corporațiuni și instituturile reprezintă plenipotențiatii lor, cari pot fi și neacționari (§. 13.)
Spre a fi admisă participarea la adunarea generală și dlor acționari din depărtare, am rugat pe on. direcțiunii dela »Albina» (Sibiu), »Bihoreana» Oradea-mare., »Victoria» (Arad), »Oravițiana» (Oravița), »Luceafărul» (Vârșeț), »Bănatul» (Lugoj) și »Sebeșana» (Caransebeș), să primească acții de ale institutului nostru până la 27 Februarie a. c. ora 12 din zi; acții pentru participare la adunarea generală se pot depune și la casele filialelor noastre din Buziaș, Recaș, Ciocova, Deita și Vinga precum și la cassa Expoziturii din Toracul mic și Begeșau.

ACTIVA

CONTUL BILANȚULUI

PASIVA

Cassa în număr	266997.07		Capital societar 10.000 buc. acții à 200 Cor.	2000000.00	
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	40147.35	307144.42	Fondul general de rezervă	600000.00	
Cambii de bancă	2803482.83		Fondul special de rezervă	2568.00	
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	3866770.00	6670252.83	Fondul de pensiuine	127312.97	729880.97
Imprumut hipotecar		3259544.51	Deposite spre fructificare	3827380.64	
Conturi curente cu acoperire		35026.03	Deposite în cont-curent	282720.00	4110100.64
Imprumut pe amanet		544.00	Reescompt		1970721.00
Capital nevărsat		14400.00	Credite contractuale		398882.00
Efecte		1157097.63	Imprumuturi hipotecare cedate		2202334.30
Efectele fond. de pensiuine		126335.00	Sarcina casei institutului		350000.00
Realități :			Sarcina realităților		19791.48
Casa institutului Timișoara	559359.65		Dividende neridicate		1468.00
Casa filialei Recaș	18000.00		Interese transitoare		68143.74
Casa filialei Deita	15000.00		Contribuție pentru interese depos. spre fructificare		9558.55
Casa filialei Vinga	26500.00		Diverse conturi creditoare		493698.26
Casa filialei Ciocova	60000.00		Profit net		205610.64
Casa Expozitiei Beregsău	4000.00	682859.65			
Realități de vânzare	90079.76	90079.76			
Mobilier	7625.00				
după amortizare	825.00	6800.00			
Interese anticip. la reesc. și ipoteci cedate		47705.01			
Interese restante la pretensiuni intab.		159874.18			
Diverse conturi debitoare		2526.56			
		12560189.58			12560189.58

SPESE

CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR

VENITE

Interese de depozite spre fructificare	212981.53		Interese de escompt	296742.74	
Interese de depozite în Cont-Curent	12998.00		Int. de cred. camb. cu acop. hipotecară	348174.59	
Int. de reescont și de credite contractuale	207920.26		Interese de împrumuturi hipotecare	274554.94	
Interese de ipoteci cedate	160039.17	593938.96	Interese de împrumuturi de cont-curent	16275.37	935928.96
Contrib. după int. la dep. spre fructificare	22777.31		Interese de împrumut pe amanet	181.32	
Contribuție erarială și comunală	50752.97	73530.28	Venitul efectelor	57002.55	
Salare		82002.87	Venitul realităților	25783.06	
Chirie	17673.01		Venitul asigurărilor	501.57	83287.18
Spese de cancelarie	23028.81	40701.82	Provisiune		9810.43
Diferința de curs la efecte		32417.00			
Amortizare din mobilier		825.00			
Profit net		205610.64			
		1029026.57			1029026.57

Timișoara, la 31 Decembrie 1914.

Dr. Cosma m. p.
director executiv interimar.

Miculescu m. p.
șef contabil.

Ioan Pepa m. p.
vice-președinte.

Dr. Cosma m. p.

Ionasiu m. p.

Dr. Coste m. p.

Dr. Crăciunescu m. p.

Vidrighin m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și perderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Dr. Șincay m. p.
președinte.

D. Buibaș m. p.

Dr. Valer Mezin m. p.

Vincentiu Petroviciu m. p.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil LAURENȚIU LUCA.

ANUL V

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.—
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.—

Pentru România
străinătate:
Pe un an . . . 40.—
Telefon
pentru oraș și inter.
Nr. 750.

Ult

D. P. P. CA

București. —
curești un nou z
Bătrânul om de
indeajuns de cur
României. Primu
semnat de d. P.

GUVERN CA

București. —
din București se
tualitatea consti
Marghiloman. S
sunt pe cale de

Intrebat d. P
intr'un astlel d
conservator a r

— „Voi intra
zenta chiar în z
război împotriv
căci deși trecut
litică de babe...

CONSTRUIRE

Viena. — S
din Madrid, fa
doi fabricațion
rectorul fabric
a cumpăra ma

MOARTEA

Niș. — Sto
tul Serbiei la
ședințe de co
ștințe, a murit

Război

Ludovic I. rep
Do

După termin
cu Ludovic,
să stabilească
nouvele provin
strănsă și ma
susținută nur
iește ca cele
unite pentru t
măsurile politi
mune.

Și intru ac
dislav se ară
Încă în an
victorios asu
triarii din
o nouă mitr
verin. Patria
tropolit al S

Numărul p